

Ik heb 2 opmerkingen bij het voorstel

1. Een van de onderdelen van de nieuwe gemoderniseerde formule van de ambtseed is : 'Ik zweer/beloof de Koning en de Grondwet trouw te zijn(...)'

In het voortraject kwam op het noemen van de Koning al kritiek. Dat is achterhaald, niet modern, overbodig etc. Inderdaad komt het mij voor dat de trouw aan de Koning al besloten ligt in de verwijzing naar de Grondwet, die immers een heel hoofdstuk aan de constitutionele Koning wijdt. Bovendien is het selectief winkelen in het assortiment grondwettelijke instituties. Waarom niet ook de Raad van State genoemd, of het Parlement of de dijkgraven, de Rekenkamer? Daar komt bij dat , anders dan bij de genoemde organen, aan de Koning alleen nog ceremoniële taken zijn toebedeeld. Wat betekent die trouw dan? Het noemen van de Koning brengt ons dus eigenlijk terug naar voor 1848, niet erg modern. Ik stel dus voor de Koning uit de formule te schrappen, en over te houden:

'Ik zweer /beloof de grondwet trouw te zijn(...)'

Daar zit alles in besloten. In dezelfde geest: Wim Voermans, Onze Constitutie (2023) ad art. 60 Grondwet.

2. Art.5(3) van het Uitvoeringsbesluit geeft aan hoe de eed bekrachtigd moet worden. Namelijk met de woorden 'Zo helpe mij God Almachtig.' In de Toelichting wordt gemeld dat hierover onduidelijkheid bestond. Voor mij is die onduidelijkheid niet opgeheven.

In haar Kamerbrief over de uitvoering van de motie- Ellian wijziging ambtseed rijksambtenaren van 20 januari 2023 (2023- 0000035269) merkt minister Bruins Slot op: '*beoogd is om binnen de wettelijke kaders tot een tekst te komen die enz.*' In een bij deze zinsnede behorende voetnoot wijst zij die wettelijke kaders aan. Om te beginnen de Eedswet 1911. Merkwaardig genoeg voegt zij daaraan toe: 'niet alle bepalingen van deze wet zijn van toepassing op de ambtseed van Rijksambtenaren.' Ik ben het fundamenteel eens met de minister dat de Eedswet 1911 niet alleen gaat over de getuigeneed, maar ook over de ambtseed. Ik zou dan wel willen weten welke delen zij niet van toepassing acht.

De wet is in algemene termen gesteld. Overeenkomstig art.2 van die wet kan afgeweken worden van de eedsformules van art.1, die alle ruimte geeft aan formules conform andere religies dan het Christendom , als het

een wettelijk voorschrift betreft met een andere formule. Het Uitvoeringsbesluit is geen wettelijk voorschrift maar een lagere regeling, zoals de minister ook aangeeft als zij spreekt over de *wettelijke* kaders waarbinnen het besluit zich heeft te bewegen. Dat kader is dus art.1 van de Eedswet 1911, en wel onder b: *'tenzij hij aan zijn godsdienstige gezindheid den plicht ontleent de eed (...) op andere wijze te doen.'* Minister Regout verwees in zijn toelichting hiertoe speciaal naar de Mohammedaanse godsdienst.

Ik meen dus dat in dit opzicht het Uitvoeringsbesluit buiten de wettelijke kaders treedt, door alleen de Christelijke eed toe te laten. De Eedswet laat immers uitdrukkelijk toe 'op andere wijze' de eed te doen. Dus: ofwel dient de beperking tot de christelijke eed in een wettelijk voorschrift vervat te zijn, of het uitvoeringsbesluit dient zich te richten naar de Eedswet 1911.

De eerste weg lijkt mij slecht begaanbaar. Ze impliceert immers het voortrekken van de christelijke godsdienst ten koste van andere godsdiensten, en dat levert ongeoorloofde discriminatie op. Het Hof in Straatsburg (arrest Buscarini) heeft dan ook het zweren op het evangelie als fundamenteel in strijd met art. 10 EVRM bevonden. Nog afgezien van de onwaarachtigheid die ontstaat als iemand op de christelijke God moet zweren, die hij niet erkent.

Ik wijs er nog maar eens op, dat militairen en ook het burgerlijk personeel van defensie wel toegelaten zijn tot het zweren van een eed volgens hun (islamitische of andere religie), een en ander op de (smalle) basis van een KB uit 1916. Waarom dit onderscheid tussen militairen en ander rijkspersoneel? Dat is niet te verantwoorden.

Gegeven de pluriformiteit, ook in religieus opzicht, van de huidige Nederlandse samenleving en ook staatsrechtelijk, dient aan rijksambtenaren de gelegenheid geboden te worden 'op andere wijze' te zweren, overeenkomstig art.1 sub b van de Eedswet 1911. Kan dit in de praktijk niet, dan dient de eed over de hele linie te worden afgeschaft.